

Tělesné a psychické trestání dětí v ústavní péči: Naprosto nepřijatelné, varuje zástupce dětského ombudsmana a podává trestní oznámení

21.10.2025 - | Kancelář veřejného ochránce práv

Facky, klečení u zdi či výhrůžky stále patří mezi výchovné prostředky v některých dětských domovech a výchovných ústavech. V poslední době podobnou praxi zjistil zástupce ombudsmana a dětského ombudsmana Vít Alexander Schorm hned na několika místech Česka. Vůči tamním zaměstnancům již podal trestní oznámení.

Ponižující zacházení s dětmi, jejich fyzické a psychické trestání – to vše by již dávno mělo být minulostí. Vít Alexander Schorm, zástupce ombudsmana a dětského ombudsmana, se však během svých nedávných návštěv několika dětských domovů a výchovných ústavů přesvědčil o opaku. S nepřijatelným přístupem pečujících zaměstnanců se v různých koutech Česka přitom setkává stále častěji.

„Děti umisťované do ústavní péče si s sebou nezřídka přinášejí těžké, či dokonce traumatizující životní zkušenosti. Ty se často odrážejí v jejich chování. Péče o takové děti může být velmi náročná. Přesto nelze akceptovat, aby se jim místo bezpečného prostředí dostávalo dalšího zraňujícího jednání. Navíc ze strany těch, kdo by jim měli poskytovat pomoc a podporu. Děti si pak v sobě důsledky v podobě úzkostí, deprese, agresivity nebo třeba sociální izolace mohou nést až do konce svého života,“ varuje Vít Alexander Schorm.

Některé ústavy incidenty zaměstnanců samy aktivně řeší. Není to však pravidlo, jak upozorňuje Schorm: *„Stále existují místa, pro která jsou fyzické tresty poměrně běžný výchovný prostředek. Navštívili jsme zařízení, kde děti musely za trest klečet. Setkali jsme se s vyhrožováním, křikem i fackami ze strany zaměstnanců. V několika případech jsem proto musel informovat OSPOD a zřizovatele daného zařízení. V závažnějších situacích jsem již podal trestní oznámení.“*

Šetření Kanceláře ombudsmana a dětského ombudsmana zatím stále dobíhají. Jakmile budou u konce, zprávy z návštěv konkrétních zařízení se promítnou do veřejné databáze Evidence stanovisek ombudsmana (ESO).

Již nyní je však zřejmé, že fyzické i psychické trestání dětí je v naší společnosti stále přítomné. Proto se na toto téma Vít Alexander Schorm zaměří i v příštím roce. Současně připomíná, že Parlament letos v souladu s Úmluvou o právech dítěte jakékoli takové trestání dětí vyloučil i v rodinném prostředí, a to změnou občanského zákoníku.

Již řadu let je nepřipouští ani školský zákon či zákon o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních .

Dětský domov

Účelem dětského domova je zajišťovat péči o děti s nařízenou ústavní výchovou, které nemají závažné poruchy chování. Tyto děti se vzdělávají ve školách, které nejsou součástí

dětského domova. Do dětského domova mohou být umísťovány děti ve věku zpravidla od 3 do nejvýše 18 let (v zájmu dítěte lze ústavní výchovu případně prodloužit do 19 let).

Výchovný ústav

Výchovný ústav pečuje o děti starší 15 let se závažnými poruchami chování, u nichž byla nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální.

Ústavní výchova

Ústavní výchova je jinou formou péče o dítě. Rozhoduje o ní soud v opatrovnickém řízení. Může ji nařídit, pokud je vážně ohrožený nebo narušený tělesný, rozumový či duševní stav nebo řádný vývoj či výchova dítěte. Případně musí existovat vážné důvody, proč nemohou jeho výchovu zabezpečit rodiče. Jde o nejzazší řešení, ke kterému je možné přistoupit pouze, pokud nebylo možné péči o dítě zabezpečit jiným způsobem, například svěřením do péče blízkých či pěstounů.

Ochranná výchova

Ochranná výchova je druh trestní sankce. O jejím uložení rozhoduje soud pro mládež. Může ji za spáchané provinění uložit buď mladistvému, pokud není náležitě postaráno o jeho výchovu, a tento nedostatek není možné odstranit, případně jeho dosavadní výchova byla zanedbána, nebo prostředím, v němž žije, neposkytuje záruku náležité výchovy. Soud může uložit ochrannou výchovu také dětem mezi dvanácti a patnácti lety, které spáchaly čin jinak trestný. A to takový, za který dospělým hrozí výjimečný trest. Aby mohla být uložena ochranná výchova, musí takový krok být nezbytně nutný k zajištění řádné výchovy dítěte. Zároveň v případech těchto dětí nepostačují výchovná opatření. Vyžaduje-li to zájem mladistvého, může soud ochrannou výchovu prodloužit do dovršení jeho devatenácti let, což lze i ústavní výchovu.

- Tisková zpráva k nepřijatelnosti fyzických trestů
- Tisková zpráva „Je nutné se více zaměřit na potřeby dětí žijících v ústavních zařízeních, obzvláště těch s ochrannou výchovou a drogovou závislostí. Zástupce ombudsmana žádá MŠMT o revizi systému“

https://www.ochrance.cz/aktualne/telesne_a_psychicke_trestani_deti_v_ustavni_peci_naprosto_neprijatelne_varuje_zastupce_detskeho_ombudsmana_a_podava_trestni_oznameni